

Gyermekvédelmi műhely
Árpádházi Szent Margit Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és
Kollégium
Kőszeg

Csóky László
2019. január 23.

Miért fontos a gyermekvédelmi munka a köznevelési intézményekben ?

- A köznevelési intézményrendszer az a nagy társadalmi rendszer, amely a teljes gyermekpopulációt eléri
- Gyermekeink ébren töltött idejük közel felét a köznevelési intézményekben töltik – ez gyakran több, mint a szülőkkel aktívan eltöltött idő
- Szakemberként a pedagógusok szembesülnek elsőként a gyermekeknél jelentkező problémákkal
- Korai prevenció és korai beavatkozás esélye a köznevelési intézményekben a legnagyobb

Problémák az iskolák gyermekvédelmi működésével kapcsolatban

- Megkésett, vagy elmaradó jelzések (hatóság felé is!)
- Sok igazolatlan óra, korai iskolaelhagyás
- Esetmegbeszéléseken, szakmaközi megbeszéléseken való részvétel nehézségei (nincs kompetens gyv. felelős; időhiány)
- Osztályfőnök gyermekvédelmi szerepének problémái
- Speciális ismeretekkel rendelkező pedagógusok hiánya
- Óvoda- és iskolapszichológusok hiánya
- Veszélyeztetettek száma csökkent (2011: 200 ezer gyerek; 2015:136 ezer gyerek)
- Nevelési intézményekből jövő jelzések aránya csökken
- Gyermekvédelem megjelenése az intézményi dokumentumokban : 120 iskola tapasztalatai (Hegedűs J. 2011.)

Gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer

(Gyvt. 17. §)

- Egészségügyi szolgáltatást nyújtók
- Személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók
- Köznevelési intézmények
- Rendőrség
- Ügyészség
- Bíróság
- Pártfogó felügyelet
- Áldozatsegítők
- Menekülteket befogadó állomás
- Civil és egyházi szervezetek
- Munkaügyi hatóság
- Javítóintézet
- Gyermekjogi képviselő
- Gyámhivatal (Kormányhivatal)
- SZGYF

A jelzés fogadója: a család- és gyermekjóléti szolgálat

Jelzőrendszeri tagok kötelesek:

(Gyvt. 17. § (2)-(3). §; Nkt. 42. §)

- A gyermek veszélyeztetettségét jelezni a család- és gyermekjóléti szolgálatnál
- Hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, egyéb más súlyos veszélyeztető ok vagy a gyermek által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén
- Egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni

Hátrányos helyzet és halmozottan hátrányos helyzet

Gyvt. 67/A §

Hátrányos helyzetű a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinek esetében az alábbi feltételek közül **egy** fennáll:

- Szülő vagy családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettségű és erről önkéntesen nyilatkozik (legfeljebb alapfokú iskolai végzettség)
- Szülő alacsony foglalkoztatottságú (aktív korúak ellátására jogosult, vagy 12 hónapig álláskeresőként volt nyilvántartva)
- A gyermek elégtelen lakókörnyezete vagy lakáskörülményei (szegregátum, félkomfortos, komfort nélküli lakás, szükséglakás)

Halmozottan hátrányos helyzetű a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinek esetében az alábbi feltételek közül **kettő** fennáll.

A veszélyeztetettség

- **Veszélyeztetettség:** olyan, a – gyermek, vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás, vagy körülmény következtében kialakult állapot, ami a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5.§)
- **Veszélyeztetés:** alapvető fizikai és/vagy lelki szükségletek elhanyagolása és/vagy a gyermek bántalmazása (abúzus)
- **Formái lehetnek:** érzelmi, fizikai, értelmi, szexuális elhanyagolás és/vagy bántalmazás
- **A veszélyeztetettség forrása lehet:**
 - család
 - a gyermek maga
 - külső személy (felnőtt vagy gyermek)
 - intézmény (iskola, gyv.intézmény, sport, stb.)
 - rendszerabúzus

A veszélyeztetettség jelzése

- Ha az észlelt probléma az intézmény eszközeivel nem kezelhető – jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé
- Jelzés formája: írásban, sürgős esetben szóban, majd írásban
- Súlyos bántalmazás, életet veszélyeztető helyzet esetén: azonnali hatósági intézkedés kezdeményezése is
- Jelzés tartalma:
 - gyermek legfontosabb adatai
 - intézmény megnevezése, jelzést tevő neve, elérhetősége
 - probléma rövid leírása, veszélyeztető okok
 - probléma megjelenésének ideje, gyakorisága
 - az eddig tett intézkedések
 - javaslatok a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében
 - jelezni, ha azonnali intézkedésre van szükség

Hatósági intézkedés kezdeményezése

(Gyvt. 17. § (2) bek; 20/2012 (VII.31.) EMMI r. 51.§)

- Rendőrség: súlyos fizikai bántalmazás, szexuális bántalmazás esetén
- Gyámhatóság: súlyos, a fejlődést vagy az életet veszélyeztető elhanyagolás, bántalmazás; 10 ill. 50 óra igazolatlan hiányzás esetén
- Szabálysértési hatóság: 30 óra igazolatlan hiányzás esetén

Védelembe vett kiskorúak

<i>megye</i>	<i>ezrelék</i>	<i>fő</i>	<i>50 óra hiányzás miatt</i>	<i>%</i>
Nógrád	26,1	853	253	29
Sz-Sz-B	26	2868	740	26
B-A-Z	23,5	2948	946	32
Baranya	23,2	1424	226	16
J-N-SZ	22,6	1501	325	22
Vas	11,8	482	38	8
Budapest	6,9	1908	455	24
GY-M-S	5,5	441	80	18
Orsz.átl.	14,8	25423	5410	21

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek száma

	<u>0-2 éves</u>	<u>3-5 éves</u>	<u>6-13 éves</u>	<u>14-17 éves</u>	<u>18-</u>	<u>Összesen</u>
HH	10 674	15 914	46 302	21 195	6 732	100 817
<i>ebből szülő alacsony végzettsége miatt:</i>						
	8 683	12 350	34 833	15 566	4 340	75 772
HHH	12 272	19 793	56 298	26 470	5 692	120 525
<i>ebből</i>						
<i>szülő alacsony végzettsége+alacsony foglalkoztatottsága miatt</i>						
	5 432	9 511	29 276	14 876	3 402	62 497
<i>Szülő alacsony végzettsége+elégtelen lakókörnyezet miatt</i>						
	5 343	7 884	20 354	8 445	1 588	43 614

Jelzési kötelezettség teljesítése

- A jelzést adó vagy kezdeményező adatait külön kérelem nélkül is zártan kell kezelni (Gyvt. 17. § (2/a) bek.)
- Ha a jelzésre kötelezett személy, vagy szerv alkalmazottja jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a gyámhatóság értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz a fegyelmi eljárásra. (Gyvt. 17. § (4))
- A szabályok súlyos megsértése esetén a kormányhivatal feljelentést tehet foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés bűncselekménye miatt
- Adatkezelésre a Gyvt. 135-136/a §, az Infotv. 5-6 §; Nkt. 41. § felhatalmazást ad. Titoktartás alóli mentesség, a jelzőrendszeri tagok közötti kommunikáció nem minősül jogosulatlan adatkezelésnek

Család és gyermekjóléti szolgáltatás

Család és Gyermekjóléti Szolgálat

(települési szint)

- Információnyújtás
- **Jelzőrendszer működtetése, jelzőrendszeri felelős**
- Kríziskezelés
- Segítés az ellátásokhoz jutásban
- Prevenció, szabadidős programok szervezése
- Családgondozás, klasszikus segítő tevékenység
- Általános tanácsadás
- Csoportmunka

Család és Gyermekjóléti Központ

(járászékhelyi szint)

HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGHEZ
KAPCSOLÓDÓ FELADATOK:

- Közreműködés hatósági intézkedésben (javaslattétel, esetmenedzsment)
- Folyamatos esetmenedzsment a hazagondozás érdekében
- Utógondozói munka
- Szociális diagnóziskészítés, szükségletfelmérés (2017-től)

Család és gyermekjóléti szolgáltatás 2.

Család és Gyermekjóléti Szolgálat

- Közösségfejlesztés
- Kapcsolattartás és együttműködés a Központtal

Család és Gyermekjóléti Központ

SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

- Kapcsolatügyelet
- Készenléti ügyelet – telefon
- Utcai, lakótelepi szociális munka
- Kórházi szociális munka
- Jogi tanácsadás
- Pszichológiai tanácsadás
- Családkonzultáció, családterápia
- Mediáció
- Óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység (2018-tól)
- Szakmai támogatás a gyermekjóléti szolgálatoknak

Iskola gyermekvédelmi feladatainak ellátásában segítség:

2018. szeptember 1-től: óvodai és iskolai szociális segítő munka

- A járásszékhelyen működő gyermekjóléti központ óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít (Gyvt. 40/A § (2) bek.)
- A család- és gyermekjóléti központ együttműködési megállapodást köt a köznevelési intézménnyel (15/1998.NM 26.§)
- 1000 fő köznevelési intézményben nyilvántartott gyermekekre 1 fő óvodai és iskolai szociális segítő (15/1998 NM.rend. 1. sz. mell.)

Óvodai és iskolai szociális segítő feladatai

(15/1998. NM rend. 25. §)

- Egyéni, csoportos és közösségi szociális munkát végez
- Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat lát el
- Segíti
 - a gyermek beilleszkedését, kompetenciái fejlesztését
 - a gyermek tanulmányi előmenetelhez kapcsolódó lehetőségei kibontakoztatását
 - a tanulmányokat akadályozó tényezők észlelését és feltárását
 - a gyermeket és családját az iskolai életet érintő konfliktusok feloldásában
 - prevenciós eszközökkel a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését
 - a jelzőrendszer működését
- Együttműködik az iskolai gyermekvédelmi felelőssel (ha van...)

Együttműködési megállapodás tartalma

(15/1998. NM rend. 26. §)

- Szociális segítő szolgáltatást nyújtó személy nevét
- Szolgáltatás célját, tartalmát, helyszínét, időpontját
- A köznevelési intézmény nyilatkozatát arról, hogy biztosítja
 - az óvodai és iskolai szociális segítő bejutását az intézménybe
 - a szolgáltatás nyújtásához szükséges külön helyiséget
 - az infrastruktúrához való hozzáférést

A szociális segítő szolgáltatás nyújtása a miniszter által jóváhagyott módszertan alapján történik.

Miért különösen fontos, hogy legyen gyermekvédelmi protokoll?

Veszélyeztetettség, gyermekvédelmi problémák új formái jelennek meg az iskolában is. Árnyaltabb a kép a veszélyeztető helyzetekről.

- „Hagyományos” , családi eredetű veszélyeztetés, hátrányos helyzet, elhanyagolás, iskolai mulasztások
- Nőtt az érzékenység a bántalmazás különböző formáira
- Iskolai keretek közötti veszélyeztetés, iskolai bántalmazások elszaporodása, nyilvánosságra kerülése (gyerek-gyerek; gyerek-felnőtt; felnőtt-felnőtt)
- Veszélyeztetések új formái, eszközei (kortársak általi veszélyeztetés, drog, alkohol, internet, cyberbullying, szexualitás)
- Prevenációs szemlélet erősödése, korai problémafelismerés fontossága
- Jelzőrendszeri tagok felelősségének erősítése

Köszönöm a figyelmet !